

9. Flegal K. M. Association of all-cause mortality with overweight and obesity using standard body mass index categories: a systematic review and meta-analysis / K. M. Flegal, B. K. Kit, H. Orpana, B. I. Graubard // JAMA. 2013 Jan 2. V. 309 (1). P. 71-82.
10. Hansson L. Effects of intensive blood-pressure lowering and low-dose aspirin in patients with hypertension: principal results of the Hypertension Optimal Treatment (HOT) randomised trial. HOT Study Group / L. Hansson, A. Zanchetti, S.G. Carruthers et al. // Lancet. 1998 Jun 13. V. 351(9118). P. 1755-1762.
11. Mancia G. Guidelines for the Management of Arterial Hypertension: The Task Force for the Management of Arterial Hypertension of the European Society of Hypertension (ESH) and of the European Society of Cardiology (ESC) / G. Mancia, G. De Backer, A. Dominiczak et al. // J. Hypertens. 2007. V. 25. P. 1105-1187.
12. Mancia G. Short- and long-term blood pressure variability: present and future // Hypertension. 2012. V. 60, P. 512-517.
13. Ogihara T. Target blood pressure for treatment of isolated systolic hypertension in the elderly: Valsartan in Elderly Isolated Systolic Hypertension Study / T. Ogihara, T. Saruta, H. Rakugi et al. // Hypertension. 2010. V. 56. P. 196-202.
14. Whitlock G. Prospective Studies Collaboration. Body mass index and cause-specific mortality in 900 000 adults: collaborative analyses of 57 prospective studies / G. Whitlock, S. Lewington, P. Sherliker et al. // Lancet. 2009 Mar 28. V. 373(9669). P. 1083-1089.

*Лисецька О.Я., Фролова О.О.
Маріупольський державний університет, м. Маріуполь*

РЕГУЛЮВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ ОСВІТОЮ І СПОРТОМ

Проаналізовані змістові основи науково-категорійного апарату державного управління розвитком фізичної освіти і спортом. Визначено зміст поняття функцій державного управління фізичною освітою та наведена класифікація і змістове визначення спеціальних функцій державного управління, функцій процесу управління розвитком фізичної освіти.

Ключові слова: функції, управління, фізична освіта, механізми управління, регулювання, науково-категорійний апарат.

Лисецкая А.Я., Фролова О.А. Регулировка механизмов государственного управления физическим образованием и спортом. Проанализирован основной научно-категорийный аппарат государственного управления развитием физического образования и спорта. Содержание понятия функций государственного управления физическим образованием и приведена классификация, а также содержательное определение специальных функций государственного управления, функций процесса управления развитием физического образования.

Ключевые слова: функции, управление, физическое образование, механизмы управления, регулирования, научно-категориальный аппарат.

Lisiecka A. Y., Frolova A. A. Adjustment mechanisms of public administration physical education and sports. Analysis of the substantive basis of the scientific categorical apparatus of state administration development of physical education. Analyzing the historiographical basis of the study, one should pay attention that there is now quite a substantial body of scientific research from various aspects of social protection in the sphere of mass domestic sports scientists. Spring base articles are diverse in origin and content of the documents – laws and regulations of Ukraine, documents of an international character and materials of the periodical press. Thanks to what defines the concept of state control in physical education. It also provides the classification and a meaningful definition of special functions of public administration, functions of management development of physical education. It is proved that, the state management of physical education and sports in Ukraine are in the implementation of evidence-based physical education all segments of the population, the provision of training high-level athletes in a wide involvement of citizens to systematic occupations by physical culture and sports in the worldwide development of all types of mass sports. The achievement of the strategic goals of public administration development of physical education and sports is possible through the full spectrum of problems by implementing features of management activities in the industry. It is proved that an informed choice of an active lifestyle, strowan to study the dynamics of the physical preferences of young people expands the possibilities of organizing sports and recreation activities in the state.

Key words: functions, management, physical education, management, regulation, scientific categorical apparatus.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Вивченню питання розвитку спорту серед молоді, його організації та підтримки державою присвячено останніми роками значну кількість досліджень. Також це є предметом наукових пошуків вітчизняних і російських дослідників та фахівців фізичного виховання і спорту, зокрема Л. Волкова, Г. Мазурашу, М. Набатникова, В. Платонова, О. Пришви та інші. Певною мірою окремі аспекти, присвячені соціальному захисту спортсменів, розглядаються в публікаціях, що мають загальний характер і присвячені соціально-правовому захисту громадян України [1, с. 12]. Аналізуючи історіографічну базу дослідження, слід звернути увагу, що на сьогодні існує досить значний масив наукових доробок із різних аспектів соціального захисту у сфері масового спорту вітчизняних науковців, таких як М. Авраменко, С. Богданова, М. Кравченко та ін. [1-3]. Джерельною базою статті є різноманітні за походженням і змістом документи – законодавчі та підзаконні акти України, документи міжнародного характеру та матеріали періодичної преси.

Піднести престиж заняття спортом, досягнення масовості та певним чином трансформувати її у вищі досягнення, питання, які слід урегулювати в законодавчій сфері, які існують шляхи вдосконалення фінансування галузі спорту серед молоді, – це стало передумовами нашого дослідження. Однак, незважаючи на широке коло досліджень і значну кількість наукової та зарубіжної літератури, проблеми в спорті є, і ці проблеми на сьогодні ще недостатньо вивчені. Залишається неврегульованим забезпечення ресурсами діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а саме спортивними спорудами, обладнанням, інвентарем. Основною проблемою, що не дає можливості спортивним школам здійснювати свою діяльність у правовому полі, є відсутність положення про

діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Аналіз значного обсягу наукових публікацій свідчить про те, що їх кількість і ступінь вивчення дослідниками не можна вважати вичерпаними, і тема потребує дальшого дослідження

Мета статті. Державне управління фізичною освітою і спортом в Україні полягають у реалізації науково обґрунтованої системи фізичного виховання в усіх верств населення, забезпечення підготовки спортсменів високого рівня, у широкому залученні громадян до систематичних занять фізичною культурою, спортом у всемірному розвитку всіх видів масового спорту. Досягнення стратегічної мети державного управління розвитком фізичної освіти і спорту можливе через вирішення усього спектру завдань шляхом реалізації функцій управлінської діяльності в галузі.

Виклад основного матеріалу. Діяльність системи державного управління фізичною освітою і спортом на регіональному рівні неможлива без реалізації усього спектра механізмів державного управління. Механізми державного управління є однією із найважливіших складових системи державного управління, і від ефективності застосування яких, залежить рівень успішності реалізації державної регіональної політики розвитку фізичної освіти та спорту. Беззаперечна актуальність досліджень змістового наповнення поняття механізму державного управління, структурно-логічного розвитку сутності механізмів, їх архітекtonіки та класифікації в залежності від практичної сфери застосування підтверджується величезною кількістю наукових праць вчених у галузі державного управління, права, економіки, педагогіки тощо.

Обґрунтування усвідомленого вибору активного способу життя, скерованого на вивчення динаміки фізкультурних уподобань молоді розширить можливості організації фізкультурно-оздоровчої роботи в державі. Сучасний спорт і система підготовки спортсменів високої кваліфікації ставлять першочерговим завданням ефективний розвиток спорту серед молоді, формування діючої системи відбору перспективних дітей та підлітків до регулярних занять з обраного виду спорту, створення умов для реалізації ними набутих рухових навичок і основ окремих видів спорту в дальшій спортивній діяльності [6, с. 7]. Система дитячо-юнацького спорту об'єднує спортивні школи всіх типів, що забезпечують відбір осіб із системи дитячого спорту, поступову спеціалізацію юних спортсменів, які мають високий рівень підготовленості, для участі в міжнародних спортивних змаганнях дітей та школярів, а також для дальшого переходу в систему резервного спорту [4, с.88]. Головною метою фізичного виховання молоді є підвищення її фізичної культури, що насамперед передбачає її залучення до активного способу життя. Наразі фахівці не мають сумнівів, що формування позитивної мотивації особи до занять спортом безпосередньо впливає на ефективність провадження молодіжної політики. Форма фізкультурних занять повинна сприяти підвищенню зацікавленості молоді до процесу фізичного виховання.

Зважаючи на завдання нашого дослідження, коротко зупинимось на вихідних дефініціях понятійного апарату. З точки зору галузевого управління зміст поняття "механізми державного управління" досліджено у працях І. Гасюка [1-4], у яких автором під поняттям "механізм державного управління розвитком фізичної культури і спорту" розуміється сукупність принципів, функцій і методів, засобів, важелів впливу, який має забезпечити найбільш раціональний спосіб організації управління справами фізичної культури та спорту з метою ефективної реалізації цілей управління галуззю. В даному контексті під "раціональним способом організації управління" необхідно розуміти не тільки структурно-організаційну впорядкованість суб'єкта управління, а й процесуальну узгодженість, наступність, зваженість тощо управлінських впливів на об'єкт управління.

Проведений аналіз теоретико-методологічних напрацювань з розробки змісту досліджуваних понять дозволяє сформулювати власне розуміння понять «механізм управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні» та «механізм державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні». Таким чином, «механізм управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні» — це сукупність методів, засобів, важелів впливу на галузь фізичної культури та спорту з боку державних та недержавних інституцій, які здійснюють свою діяльність з метою розвитку фізичної культури та спорту для задоволення потреб регіону та певної територіальної громади. Вищезначене поняття є ширшим за понятійним обсягом ніж поняття «механізми державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні» адже охоплює ще й недержавні механізми управління фізичною культурою і спортом, які реалізуються низкою добровільних спортивних товариств, клубами, федераціями за видами спорту, окремими громадянами тощо. Поняття «механізми державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні» ми визначаємо ґрунтуючись на вихідній дефініції наведеній у працях І. Гасюка [2, с.322], під яким розуміємо системну діяльність регіональних органів державної влади в розвитку фізичної культури та спорту в регіоні шляхом застосування сукупності методів, засобів, важелів впливу із дотриманням наріжних принципів управлінської діяльності у відповідності до функцій та владних повноважень. Виходячи із вище наведеного тлумачення, суб'єктом державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні виступають в першу чергу галузеві органи державної виконавчої влади регіону, відділи місцевих органів самоуправління, обласні, районні та районні у містах ради, інші галузеві органи державної виконавчої влади дотичні до галузі фізичної культури та спорту. Об'єктом державного управління виступає галузь фізичної культури і спорту обмежена відповідною територіально-адміністративною одиницею, і як регіональна соціально-економічна система складається із таких підсистем: фізичне виховання, фізкультурно-оздоровча і спортивна робота в навчальних закладах; спорт для усіх верств населення за місцем проживання та у місцях масового відпочинку громадян та оздоровча робота серед інвалідів; олімпійський, паралімпійський, дефлімпійський спорт, спорт вищих досягнень; фізкультурно-оздоровча діяльність у виробничій сфері [2-6]. Суб'єктний вплив здійснюється через механізми на стан матеріально-технічного, інформаційного, кадрового, медичного, наукового, правового, організаційного забезпечення діяльності галузі в регіоні, і які також мають забезпечити необхідні умови розвитку добровільного спортивно-масового руху в регіоні.

Методологічною базою визначення змісту підходів до класифікації механізмів державного управління виступають змістовно утворюючі ознаки самого поняття «механізм» [1-5]. Такими ознаками, які покладені в класифікаційні схеми виступають: механізм є продуктом організованої діяльності; має мету; має функції; містить послідовність дій, певний вид руху; має вектор впливу або галузеву визначеність; має суб'єкт; має об'єкт; визначає правила взаємодії, взаємозв'язки, усталеність процесу, спрямований на автоматизм; архітекtonіка носить структурно-функціональний характер; має ознаки відкритої або закритої системи.

Вивчення складових молодіжної та соціальної політики держави, скерованих на вирішення проблем, які назріли в галузі

фізичного виховання, показало, що організація фізичного виховання молоді на основі їх профільності підвищує мотивацію до занять, впливає на їх систематичність і сприяє підвищенню фізичної підготовленості [1, с.14]. Фахівці наголошують, що створення оптимальних умов організації процесу фізичного виховання передбачає підхід, заснований на свободі вибору видів фізкультури і спорту.

Складна ситуація в Україні, проблеми в економіці та нестабільність у політичній сфері призводять до загального зниження рівня здоров'я нації. Становлення Української незалежної держави та швидкозмінні умови розвитку суспільства потребують вироблення ефективних механізмів соціального захисту спортсменів. Підвищення рівня соціального захисту спортсменів на рівні зайнятості масовим спортом залишається для України надзвичайно болючим питанням. Важливим елементом соціальної адаптації та реабілітації спортсменів є їх участь у суспільному житті.

Спортсмени виступають як одна з найбільш соціально активних категорій людей, тому проблематика їх спортивної діяльності як елемент соціального захисту є надзвичайно актуальною, її розгляд сприятиме популяризації накопиченого в країні досвіду соціальної роботи. До того ж висвітлення запропонованої теми активізує увагу спільноти до проблем олімпійців, а в кінцевому підсумку сприятиме формуванню позитивного іміджу країни [5, с. 26]. Отже, молоді люди становлять досить численну категорію населення України, впливають на всі сфери життя суспільства, є активними учасниками політичних, економічних, соціальних, культурних процесів у державі, тому від рівня соціального захисту цієї категорії населення значною мірою залежить майбутнє України. Варто усвідомлювати, що молодь може і хоче бути корисною у власній державі, у багатьох сферах діяльності їх здібності, якості, уміння та навички є унікальними і незамінними.

Аналіз наукових напрацювань дозволив сформувати власну класифікаційну схему механізмів державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні: за впливом на об'єкт управління — прями та непрямі; за рівнями управління — загальнодержавні, регіональні, місцеві; за об'єктивністю управління — галузеві або макро-, мезо-, мікрорівня; структурною ознакою — комплексний та складені, які утворюються поєднанням окремих видів механізмів в одну складну систему (організаційно-правовий, організаційно-економічний, програмно-цільовий тощо); функціональним спрямуванням — економічний, організаційний, правовий, мотиваційний, політичний, інформаційний тощо; за спрямуванням на фактори управління розвитком певної соціально-економічної системи — механізми матеріально-технічного забезпечення, інформаційного, медичного, правового, організаційного, економічного забезпечення тощо.

Останніми роками в Україні функціонують державні та громадські структури, діяльність яких спрямовано на створення сприятливих умов для зайнятості у спорті молоді [4, с.8]. Перед державою ставиться вимога вживати всіх необхідних заходів для забезпечення молоді умов для її активної участі в трудовій діяльності і громадському житті, розкриття свого потенціалу. Насамперед це здійснення процесу, що має за мету допомогти молодій людині досягти оптимального фізичного, інтелектуального, соціального рівня діяльності, надавши засоби для поліпшення свого життя, розширення незалежності та мати доступ до будь-яких сфер життя суспільства. Спорт поряд з іншими напрямками соціального захисту є частиною державної політики стосовно молоді. Спорт в Україні і в світі допомагає молодим громадянам інтегруватися в суспільстві.

До того ж в українському суспільстві вже сформувалася тенденція відкритого доступу молоді до спорту та фізичної культури. Адміністрування питання розвитку спорту в Україні має позитивний характер; розвиток спорту загалом позитивно впливає на суспільство, оскільки молодь веде активне життя та є прикладом для багатьох [3, с. 7]. Це важливо особливо для суспільства, в якому існують численні соціальні та економічні проблеми. Якщо держава не змінить підходу до медико-біологічного забезпечення спортсменів, організації їхнього харчування, що сьогодні не відповідає вимогам, не підсилить наукову основу спорту, особливо спорту найвищих досягнень, усе буде марним. Питання розвитку спорту серед молоді актуальне завжди, адже щоб пишатися своїми спортсменами, державі слід забезпечити умови для того, щоб діти мали можливість реалізувати свої таланти та здібності й примножити спортивну славу країни.

Спорт — органічна частина фізичної культури, особлива сфера виявлення й уніфікованого порівняння досягнень людей у певних видах фізичних вправ, технічної, інтелектуальної та іншої підготовки шляхом змагальної діяльності. Соціальна цінність спорту визначається його дієвим стимулюваним впливом на поширення фізичної культури серед різних верств населення [5, с. 27]. Загальновідомо, що спорту вищих досягнень не буває без дитячо-юнацького спорту. Тому цей напрямок роботи в системі розвитку фізичної культури і спорту перебуває на особливому рахунку в усіх країнах, що хочуть мати високі спортивні показники та здорову націю [6, с. 99].

Успіхи українських спортсменів, безсумнівно, є гордістю нашої держави, вони підносять її авторитет на світовій арені. Самих же спортсменів міжнародні нагороди та досягнення надихають на нові звершення не лише в спорті, але й в особистому житті. Спорт — це одна з небагатьох у нашій країні можливостей самореалізуватися, довести іншим, і насамперед самому собі, що ти чогось вартий та можеш більше від інших. До того ж спортивні нагороди сприяють і поліпшенню матеріального становища людей, достатки яких у нашій державі, на жаль, ще залишаються порівняно низькими.

З метою поліпшення ситуації в цьому напрямку законодавчими та нормативно-правовими актами, ухваленими останнім часом, передбачено низку заходів на державному та місцевому рівнях щодо поліпшення матеріально-технічного стану, а також фінансового забезпечення діяльності спортивних шкіл усіх типів. Проте слід переглянути всю законодавчу базу, зокрема закони України «Про фізичну культуру і спорт», «Про позашкільну освіту», «Про місцеве самоврядування», «Про принципи фінансування з місцевих та державного бюджетів».

Гострим питанням є відсутність власної спортивної бази у шкіл, адже на оренду потрібних споруд витрачається лівова частка коштів і залишається надто мало їх на навчально-тренувальну роботу. Відбулося присвоєння категорій дитячо-юнацьким спортивним школам залежно від ефективності їх роботи. У них з'явиться можливість усім бажаючим займатися футболом, волейболом, баскетболом, гандболом, великим тенісом, бадмінтоном [1, с.15]. Пошуки оптимальної моделі фінансування діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл тривають.

Висновки. Отже, спортивна практика є надзвичайно ефективним механізмом інтеграції людей у суспільство, це доводить

той факт, що спортсмени в Україні є однією з найбільш соціалізованих та адаптованих до життя груп. Державні програми підтримки молоді в Україні є однією з найбільш детально розроблених та науково обґрунтованих у Європі. Також дослідження доводить, що спорт є одним із пріоритетних напрямків державної діяльності, спрямованої на соціалізацію населення України.

Література

1. Волков Л. В. Дитячий і юнацький спорт: методологія дослідження та розробка навчальної дисципліни / Л. В. Волков // Актуальні проблеми фізичної культури та спорту в сучасних соціально-економічних умовах: II Міжнародна наукова конференція, 2015 р. – Запоріжжя, 2015. – С. 14-19.
2. Гордієнко Л. В. Фізична підготовленість та спортивні уподобання студентів національного університету «Києво-Могилянська академія» / Л. В. Гордієнко, В. М. Горборуков, С. В. Збанацький – К. : КМ «Academia». –2013. – С. 322-324.
3. Mazurashu H. H. Zdorov'ya – priorityet derzhavnoyi polityky / H. H. Mazurashu // Sportyvnoorozvazhal'ne vydannya "Super!" : spets. vypusk, prysv. probl. sfery fiz. kul'tury i sportu v Ukraini. – 2013. – 24 s.
4. Marchenko O. Yu. Vidnoshennya studentiv, yaki zaymayut'sya ta ne zaymayut'sya sportom, do zanyat' fizychnym vykhovanniam / O. Yu. Marchenko // Pedagogika, psykholohiya ta medykobiolohichni problemy. – 2015. – #9. – S. 88-91.
5. Michuda Yu. P. Problemy vdoskonalennya mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnya sferoyu fizychnoy kul'tury i sportu v Ukraini / Yu. P. Michuda // Fizychno vykhovannya, sport i kul'tura zdorov'ya u suchasnomu suspil'stvi : zb. nauk. pr. – Luts'k, 2015. – T. 1. – S. 26-286.
6. Темченко В. А. Секционная форма организации физического воспитания студентов / В. А. Темченко, Р. Р. Сиренко // Физическое воспитание студентов. – 2010. – № 3. – С. 99

Литус Р.І.

Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ

ФІТНЕС-ПРОГРАМИ СИЛОВОЇ СПРЯМОВАНOSTІ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДЛЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ.

У статті висвітлюється проблематика результатів пошуку ефективних шляхів забезпечення доступності для школярів старшої школи організованої рухової активності заради вдосконалення здоров'я і працездатності, створення умов для покращення якості життя засобами сучасних технологій – фітнес-програм силової спрямованості. Розглянуто питання щодо вдосконалення системи силової спрямованості фітнес програм, розкрито поняття «фітнес». Також проведено ознайомлення із різними видами силової спрямованості фітнес-програм для учнів старшої школи на уроках фізичного виховання. Доведено необхідність розвитку силових здібностей як самостійного процесу в структурі загальної фізичної підготовленості юнаків. Обґрунтовано форми фізичних навантажень на уроках фізичної культури для учнів старшої школи. Розроблена теоретично обґрунтована методика проведення уроків фізичної культури з розвитку силових здібностей учнів старшої школи, розкрито питання та рекомендації щодо силового тренування.

Ключові слова: *фітнес-програми силової спрямованості, фітнес, бодіпамп, бодібілдинг, методи в силовому тренуванні.*

Литус Р.І. Фитнес-программы силовой направленности на уроках физической культуры для учащихся старших классов. *В статье освещается проблематика результатов поиска эффективных путей обеспечения доступности для школьников старших классов организованной двигательной активности ради совершенствования здоровья и работоспособности, создание условий для улучшения качества жизни средствами современных технологий – фитнес-программ силовой направленности. Рассмотрены вопросы совершенствования системы силовой направленности фитнес-программ, раскрыто понятие «фитнес». Также проведено ознакомление с различными видами силовой направленности фитнес-программ для учащихся старших классов на уроках физической культуры. Доказана необходимость развития силовых способностей как самостоятельного процесса в структуре общей физической подготовленности юношей. Обоснованно формы физических нагрузок на уроках физической культуры для учащихся старших классов. Разработана теоретически обоснована методика проведения уроков физической культуры по развитию силовых способностей учащихся старших классов, раскрыты вопросы и рекомендации по силовой тренировке.*

Ключевые слова: *фитнес-программы силовой направленности, фитнес, бодипамп, бодибилдинг, методы в силовой тренировке.*

Litus R.I. Fitness programs power orientation on lessons of physical training for senior schoolchildren. *The article highlights the problems of the effective ways to ensure the availability of search results for school seniors organized motor activity for the sake of improving the health and performance, creating the conditions for improving the quality of life by means of modern technology - fitness programs power orientation.*

The problems of improving the power orientation system fitness programs, revealed the concept of "fitness". Also conducted familiarization with various types of power orientation fitness programs for of high school students on physical education classes.

The necessity of development of power abilities as an independent process in the structure of the overall physical fitness of young people. Grounded form of physical activity on physical training lessons for senior schoolchildren. A theoretically justified technique of physical training lessons for the development of power abilities of of high school students, opened questions and recommendations on strength training.

Key words: *fitness program power orientation, fitness, bodipamp, bodybuilding, methods in the weight training.*